

Київська Русь

Племена на території України:

- Поляни
- Волиняни
- Деревляни
- Сіверяни
- Тиверці
- Уличі
- Хорвати(білі хорвати)

Аскольд(між 860-882 р.)

• ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

- **860 р.** – похід на **Візантію** (Константинополь), укладено угоду – вихід Русі на міжнародну арену.

• ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

1. Звільнив полян від сплати данини хозарам.
2. Після походу 860 р. охрестився і здійснив першу спробу запровадження християнства на Русі.

Олег(882-912 рр.)

• ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

- 1. Уклав угоду з **норманами** (варягами).
- 2. Здійснював походи на **каспійське узбережжя** і Кавказ.
- 3. Організував опір **угорським племенам**, які просувалися в середнє Подунав'я.
- 4. **907** та **911** рр. – походи на **Візантію** (повісив щит на брамі Царгорода), укладено **вигідні договори**: руські купці **торгували без мита** та проживали в Константинополі за рахунок імператора.

• ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

1. Став київським князем 882 р., убивши Аскольда і Діра. Назвав **Київ «матір'ю міст руських»**.
2. Правив від імені Рюрикового сина Ігоря.
3. **Об'єднав Північну і Південну Русь**, що дало початок створення загальноруської державності.
4. Сприяв централізації Русі.
5. Зміцнив військову могутність держави.
6. Звільнив підкорені племена від сплати данини Хозарському каганату.

Ігор(912-945)

• ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

1. Уклав **мир з печенігами**, які у **915** р. вперше з'явилися біля південних кордонів Русі. Після порушення ними миру (920), **воював** з цими племенами.

2. Походи на **Візантію** – 941 р. – руський флот спалено „**грецьким вогнем**“; 944 р. – похід закінчився підписанням нової **угоди** – Русь **позбавлялася** права безмитної торгівлі.

3. 944 р. – вдалий похід на **Закавказзя**; оволодів містами **Дербент** та **Бердаа**.

Ігор(912-945)

- ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

1. Продовжує політику централізації держави.

2. **945 р. убитий** повсталими **древлянами** на чолі з князем **Малом** під час повторного збирання **данини.**

Олег та Ігор (882-945 рр.)

Ольга (945 – 964 рр.)

Зовнішня політика:

- Надавала перевагу дипломатії перед війною.
- 957 р. відвідала **Константинополь**, була прийнята імператором **Костянтином Багрянородним**. Згідно з домовленостями **Русь** допомагала Візантії в боротьбі з **болгарами, норманами, арабами**.
- Перша спроба встановити дипломатичні стосунки з Західною Європою. 959 р. надіслала послів до **німецького імператора Оттона I** з проханням направити єпископа для хрещення Русі.

Ольга (945 – 964 рр.)

Внутрішня політика:

- 1. Помстилася древлянам за смерть Ігоря, спалила м. Іскоростень.
- 2. 947 р. **упорядкувала збір данини**: встановлено норми податків і повинностей (устава, уроки, оброки), створено погости – адміністративно-господарські осередки, де представники князя збирали податки і чинили суд.
- 3. Ольга закріпила за княжою казною „ловища” – землі, багаті хутровим звіром, що забезпечувало постійний прибуток.
- 4. Була християнкою.

Святослав(964-972 рр.)

- **ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА:**

1. Мало уваги приділяв внутрішній політиці.

2. **Язичник**, руйнував християнські храми.

3. Здійснив **адміністративну реформу (969)** посадив своїх синів намісниками в **Києві (Ярополка)**, **Овручі** – земля древлян (**Олега**), **Новгороді (Володимира)**.

4. Збирався перенести **столицю** до міста **Переяславця на Дунаї**.

Святослав (964-972 рр.)

• ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА:

1. Ідучи на ворога, попереджав: **«Іду на Ви»**.
2. Йому належать слова: **«Не осоромимо землі руської... мертвий сорому не зазнає»** (971).
3. М. Грушевський називав Святослава **«чистим запорожцем на Київській столі»**.
4. Розгромив Волзьку Болгарію (964) і Хозарський каганат (965, столиця м. Ітіль).
5. Здійснив два походи на Дунайську Болгарію (968 та 970, або 969 – 971) – балканські, або дунайські походи,

Святослав(964-972 рр.)

- **Загинув 972 р.** від рук **печенігів** (хан Куря), найнятих Візантією.

Літопис оповідає, що хан наказав зробити із черепа Святослава чашу з написом: „**Чужих бажаючи, своєю погубив**”.

Володимир Великий (980-1015 рр.)

- **1. Завершив формування території держави.**
- **2. Приєднав племена білих хорватів, дулібів (волинян), в'ятчів, радимичів.**
- **За деякими даними остаточно приєднав тиверців і уличів.**

Володимир Великий(980-1015 рр.)

Зовнішня політика:

- 1. Боронив Київську Русь від **печенігів**, для чого побудував систему укріплень – «**зім'єві вали**».
- 2. Вів боротьбу з **Польщею** (за червенські міста) та з **Волзькою Болгарією** (985).
- 3. Активізував відносини з **Візантією**.
- 4. Установив дипломатичні відносини з **Чехією, Угорщиною, Польщею, Римом**.
- 5. Започаткував «**шлюбну**

Володимир Великий(980-1015 рр.)

Внутрішня політика:

1. **988 року завершив адміністративну реформу**, розпочату Святославом: позбавив влади місцеву племінну знать, у найголовніших містах посадив своїх синів та дружинників. На зміну родоплемінному поділу суспільства приходить територіальний.

2. **Військова реформа**: сформував військо з дружинників-слов'ян, усунувши варягів.

3. **Судова реформа**: приймається закон „**Устав земляний**”; розмежовується княже і церковне судочинство;

- запроваджується, а потім скасовується смертна кара (до монгольського завоювання не

Релігійна реформа:

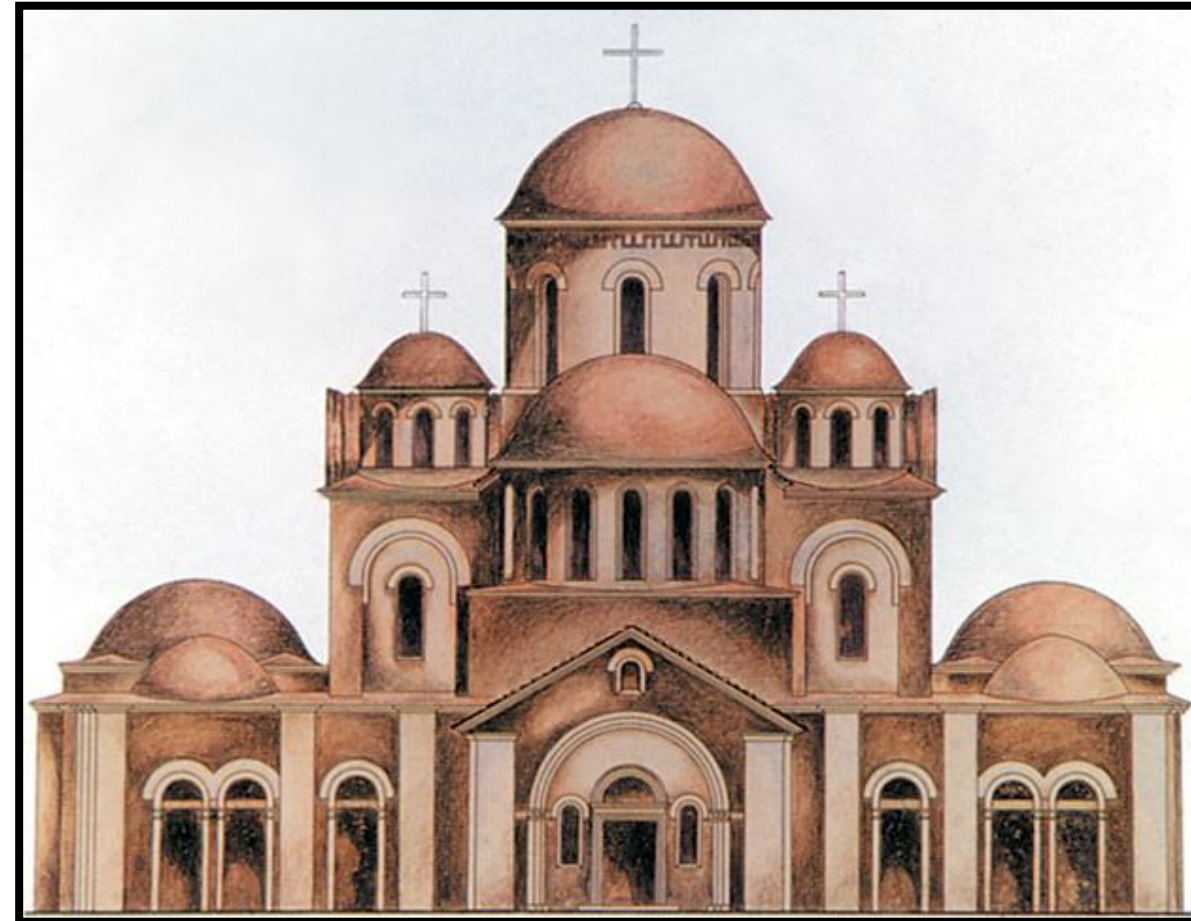
А. бл. 980 р. спробував реформувати язичництво, зробивши **Перуна** ГОЛОВНИМ БОГОМ.

Б. 988 р. прийняв хрещення за православним обрядом (охрестився у **Херсонесі**) і запровадив на Русі християнство.

В. будуються нові церкви: св. **Василія** (на Перуновому пагорбі); **Десятинна (996)**;

Г. наприкінці правління діяло вже **5 єпископів**.

Д. запроваджується **церковний статут**: передбачав виділення десятини з княжих доходів на утримання церков; створення **церковного суду**.

Значення прийняття християнства:

- дало поштовх розвитку ремесел, особливо в архітектурі;
- сприяло розвитку кам'яного зодчества, іконопису, мозаїки, фрески, Русь ознайомилися з античними традиціями;
- запроваджено слов'янську писемність (кирилицю);
- почалося літописання, поширилися книги;
- пом'якшилися звичаї.
- зміцнилося міжнародне становище Русі;
- укріпилася князівська влада;
- сприяло створенню єдиного народу.

Ярослав Мудрий (1019-1054 рр.)

1. **Розбив печенігів (1036)**, які припинили нападати на Русь.
2. Завершив боротьбу з Польщею за **червенські міста (1030 – відвоював Белз, 1031 – всю Червону Русь)**.
3. Похід на **Візантію, 1043 р.** – підписання мирної угоди
4. Підтримував постійні дипломатичні відносини з Німеччиною (1030 – 1031, 1040 – 1043 – обмін посольствами).
5. Дружні відносини з **Францією, Угорщиною, Норвегією, Швецією, контакти з Англією.**
6. Подальший розвиток «шлюбної дипломатії»
Його називали «тестем Європи»

Ярослав Мудрий (1019-1054 рр.)

Внутрішня політика:

1. В ході боротьби за владу, **1019 р.** на р. **Альті розбив** війська **Святополка Окаянного, який звернувся по допомогу до печенігів.**

2. **1026 – 1036 р.** співправив з братом **Мстиславом Тмутараканським: 1026 р. поділили Південну Русь по Дніпру** (Правобережжям правив Ярослав, Лівобережжям – Мстислав).

3. Створення нових і розбудова існуючих **міст**. В Києві споруджено нову систему укріплень – **„місто Ярослава”**. Заклав **місто Юр’єв**.

Ярослав Мудрий (1019-1054 рр.)

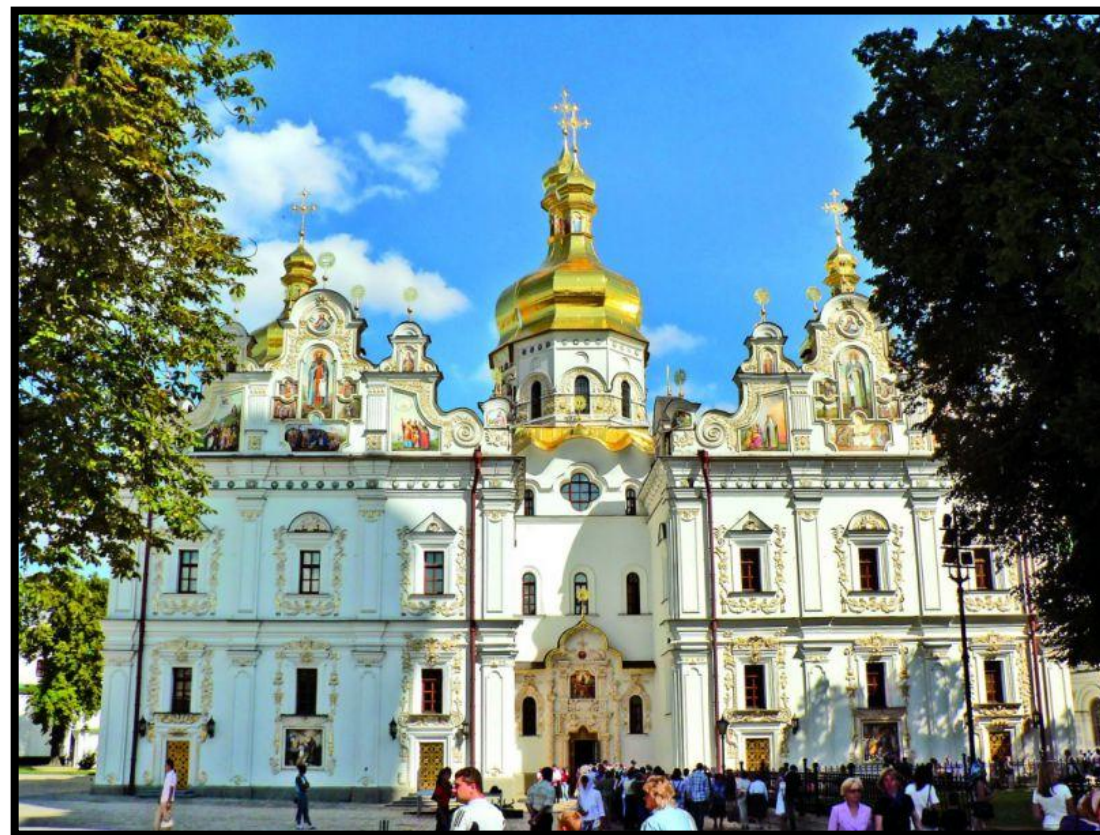
Внутрішня політика:

Побудовано: Софійський собор (1037),
Георгіївська та Ірининська (1037)
церкви, Києво-Печерська лавра (1051),
Золоті ворота.

Укріпив православну церкву: 1039 р.
створено Київську митрополію; 1051 р.
обрано першого руського митрополита
Іларіона.

Розвиток **культури** та **освіти**: школи;
початок літописання; при **Софійському**
соборі засновано **першу бібліотеку**;
про розвиток освіти та писемності
свідчать **берестяні грамоти**.

Ярослав Мудрий (1019-1054 рр.)

Внутрішня політика:

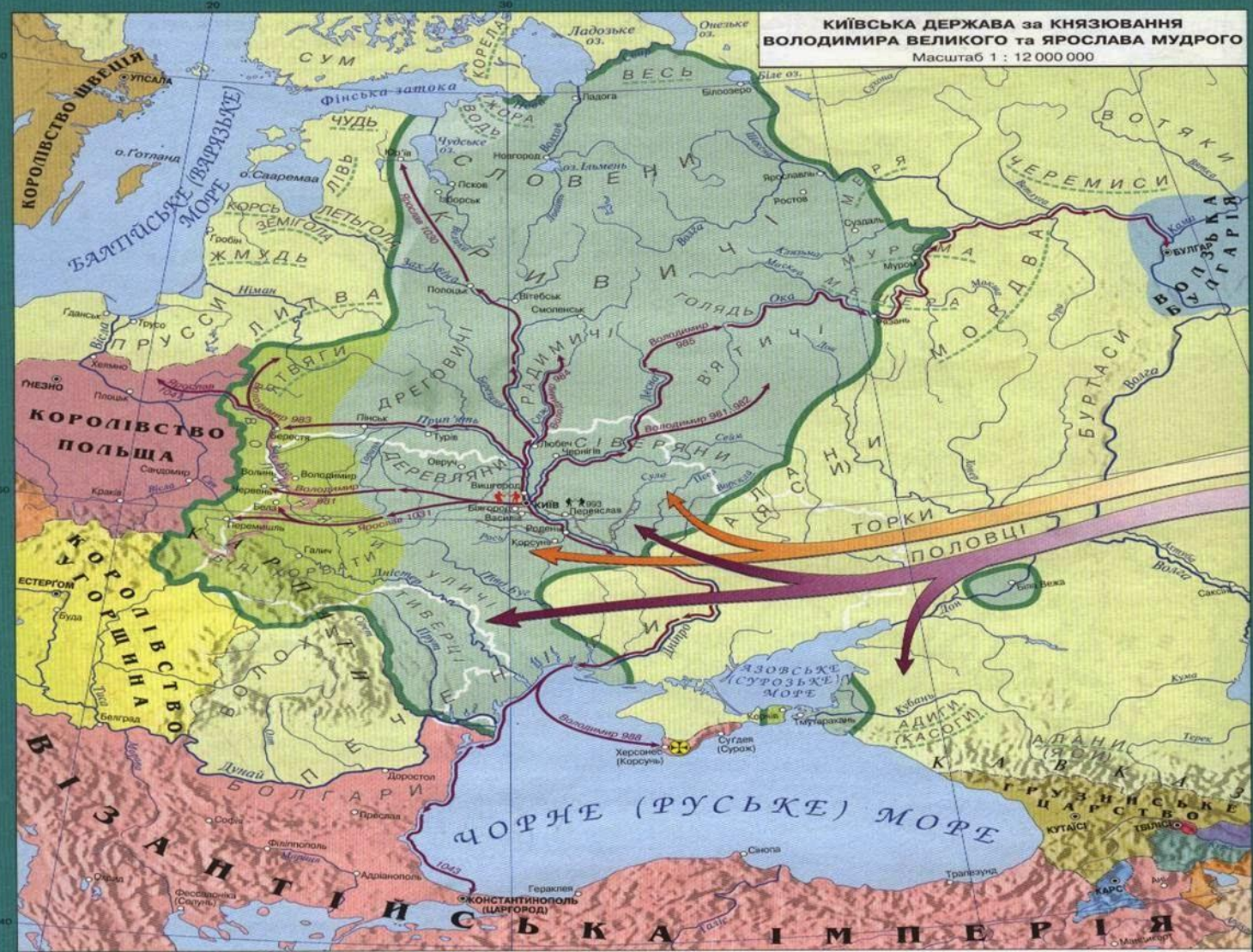

Упорядковано існуючі правові норми:

- **А. 1016 р.** Новгороду видана грамота, яка дістала назву „Найдавніша правда”, або „**Правда Ярослава**” (ввійшла, як складова частина до „Руської правди”). Запроваджувалася система штрафів (вира).
- **Б. 1024 – 1026 рр.** видано закон „**Покон вірний**” (визначав розміри данини з на користь дружинників, які приїжджали до громади правити судочинство і збирати штраф –

КИЇВСКА ДЕРЖАВА за КНЯЗЮВАННЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО та ЯРОСЛАВА МУДРОГО
 Масштаб 1 : 12 000 000

- Київська держава на початку князювання Володимир Святославича (980 р.)
- Території, приєднані до Київської держави за князювання Володимир Святославича (980–1015 рр.)
- Територія Червенських міст (у 981–1018 рр. до Київської Русі; у 1018–1031 рр. до Польщі; від 1031 р. у складі Київської Русі)
- Місце хрещення Володимира
- Території, приєднані до Київської держави за князювання Ярослава Мудрого (1019–1054 рр.)
- Племена, які сплачували данину київським князям
- Кордони Київської держави у 1054 р.
- "Змієві вали" – система укріплень, що зводилася в X–XI ст. для захисту від кочовиків
- Переселення торків (гузів) на початку XI ст.
- Переселення половців у середині XI ст.
- Віршальна перемога князя Ярослава над печенігами у 1036 р.
- МУРОМА
- КОРДОН

Володимир Великий та Ярослав Мудрий (980-1054 рр.)

Прізвиська князів:

- Олег Віщий;
- Ігор Старий;
- Святослав Завойовник, або Хоробрий;
- Володимир Святий, або Великий, або Хреститель, або Красне сонечко;
- Ярослав Мудрий.

Тести!!!

945 р. деревляни вбивають князя Ігоря